

Un woord vooraf

Op *De Bescheurkalender* van Kees van Kooten en Wim de Bie, die van 1973 tot en met 1988 jaarlijks verscheen bij Uitgeverij De Harmonie, publiceerde de eerstgenoemde af en toe een zogenaamde ‘Haikoot’.

Haikoot is een afgeleide van *haiku*, de populaire Japanse minidichtvorm van drie regels, bestaande uit respectievelijk vijf, zeven en nogmaals vijf lettergrepen. Mijn moeder Annie (1910–1998) beoefende het schrijven van deze bescheiden poëzie met grote geestdrift. Wij brachten in eigen beheer zelfs een inmiddels onvindbaar bundeltje uit, getiteld *Waarlangs streek de wind?*, met haikus van haar hand. Deze door zenmeester Bashō (1644–1694) verfijnde

versvorm heeft overwegend de relatie tussen mens en natuur als onderwerp, maar een Haikoot verkent en becommentarieert alle hoeken en gaten van onze samenleving, zowel binnen als buiten. Haikoots ver-stouten zich bovendien hun zeventien lettergrepen nu en dan van een toelichtende foto of illustratie te voorzien.

In deze uitgave staan er logischerwijs 575 (vijfhonderdvijfenzeventig) en ik hoop dat u lust en tijd heeft om ze, wellicht hardop voorlezend, een voor een te savoueren.

‘Een voor een’.

Vervelend is het toch, dat ons Nederlands maar een woordje voor een heeft. In de verhalenbundel *Mijn Plezierbrevier* vol vertaalde buitenlandse humor (die in 2006 bij De Harmonie verscheen) heb ik mij hier ook al over beklagd. Dat je niet, zoals in het Engels of Amerikaans, voor het algemene *a* (spreek uit als ‘un’) of het nadrukkelijker *one* (één) kunt kiezen, maar dat je altijd die twee schuine, goedkope accentjes op de beide ees nodig hebt wanneer je een

zeker ‘een’ de noodzakelijke nadruk wilt geven (dus wanneer je ‘een’ als ‘1’ bedoelt).

En steeds maar weer zoeken op je nieuwe toetsenbord, waar die accents aigus ook alweer zaten. Het staat ook zo kinderachtig, dat één. Het woordje krijgt nu veel meer nadruk dan jij het bedoelde mee te geven. Is de lezer net lekker aan het meeleven, worden zijn ogen en hersenen gelijkmatig gekieteld door soepellopende zinnetjes, knalt er plotseling zo’n één uit.

Of omgekeerd, net zo vervelend, moet je aan het einde van een zin tot halverwege teruglezen als blijkt dat de schrijver ergens ‘1’ in plaats van ‘n’ bedoelde, maar de accenten wegliet, omdat hij vertrouwde op de intelligentie van zijn lezers, die wel zo goed en zo kien zouden wezen om die nadrukstreepjes er in gedachten zelf boven te zetten.

Het is trouwens nog veel kinderachtiger om ‘n’ dan ‘een’ te schrijven.

‘Hoeveel suiker wilt u in uw koffie?’

‘Doe mij maar ’n schepje.’

Hier bedoelt de dialoogschrijver 1 schepje, want met die intonatie antwoordt de aangesprokene natuurlijk ook: die mevrouw wil niet ‘un’ schepje, maar 1 schepje.

Maar ik begrijp die schrijver wel, want wanneer hij zou tikken ‘doe mij maar één schepje’, dan krijgt zo’n zinnetje van niks veel te veel nadruk en lijkt het of wij ons in een detective bevinden, waarbij dat ene schepje een cruciale rol zal gaan spelen (verdachte, die volhield dat zij nooit op theevisite was geweest, loopt tegen de lamp omdat de dienstdoende inspecteur de afwasmachine navlooit en een kopje met de restjes van 1 schepje suiker aantreft, terwijl de oude graaf zelf nooit suiker gebruikte!).

Dus om te voorkomen dat in de nu volgende vijfhonderdvijfenzeventig Haikoots het woordje ‘een’ met de verkeerde klemtoon wordt gelezen, heb ik ‘een’ geschreven wanneer ik ‘un’ bedoelde en ‘eeen’, met drie ees, als ik ‘i’ op het oog had.

Kees van Kooten

*Nooit krijg je de kans
te laten zien wie je bent
steeds geknotte wilg*

Annie van Kooten

575 HAIKOOTS

1

*Spinoza's Ethiek
las hij op zijn tachtigste:
zo moest het voortaan!*

2

*tussen grijsaards is
komhoebeettietochalweer
vraag numero een*

3

*getwee zuchtten zij
waren wij maar zeventien
vijftig was ook goed*

4

*achteraf bezien
had ik voor gedrag een tien
zolang ik zes was*

5

*bij een vlugge blik
beginnen de leeslinten
al te kwispelen*

6

*zakt nu zijn leesbril
van zijn voorhoofd op zijn neus
dan moet hij een boek*

7

*ook goed qua fysiek
zo'n boek met grote letters
je slaat vaker om*

8

*vrijheid van spreken
geeft ons evenzeer het recht
niet te luisteren*

9

*gefilosofeer
over halfvol of halfleeg
kan nog zwevender*

10

*niets willen denken
en dan vooral niet denken
nu denk ik aan niks*

11

*eraan denken lukt
maar als zij het hardop zegt
komen de tranen*

12

*denkend aan Ma
met een doorweekte zakdoek
die droog blijft om Pa*

13

*meisjes en poesjes
houden precies even speels
en veel van elkaar*

14

*poes heeft vier pootjes
maar steekt zij heel snel over
dan tel ik er acht*

15

*de gezochte poes
zat daar kalm onder de boom
met haar beschrijving*

16

*poes zit op mijn schoot
ik begin braaf met aaien
zo zet je hem aan*

17

*henzelf meegeteld
zaten er nooit meer dan drie
op hun achzitsbank*

18

*zo'n dapper plantje
past in zijn eentje op het
hele lege huis*

19

*het is huisdieren
niet toegestaan alvorens
baasje dood te gaan*

20

*een woonleven lang
niet weten wie de vrouw was
naar wie jouw straat heet*

21

*een slofleven lang
van ochtend tot avond
die Achilleshiel*

22

*reis met NRC
u verblijft in Plato's Grot
neem zelf ketting mee*

23

*een maand weggeweest
drie zwartomrande vrienden
in de stapel post*

24

*een vriend wil weten
krijgt jouw vrouw hem nog omhoog?
wat een lage vraag!*

25

*woest is de drager
dat kreng heeft toch geen pootjes?!
waar liet hij zijn bril!?*

26

*even weleggen
resulteert dus meestentijds
in dagenlang zoek*

27

*halfdwars in zijn mond
een dubbele boterham
die fietser heeft haast*

28

*driftig proberen
zonder tussenpersonen
te overleven*

